

מן התלמוד

סדר מועד,
מסכת ערובין, דף ע"ט

"וכן אתה אומר בגוב של תבן
שבין שני תחומי שבת"

לאוקמיה - להעמיד
מינכרא - ניכר

א

הסבר: אם יש בור של תבן בין שני תחומי שבת של עיירות, מותר לבני שתי העיירות להאכיל את בהמותיהן מן התבן ואין חוששים שמא יצאו מתחומם.

על המפה

בבל

בבל הייתה ממלכה קדומה באזור עיראק של היום. ראשיתה הייתה בעיר בבל, שהייתה אחת הערים הגדולות והחשובות במזרח הקדום. העיר נחרבה בידי סנחריב בשנת 689 לפנה"ס, אך לאחר מכן נבנתה מחדש. אחרי נפילת האימפריה האשורית עלה נבוכדנאצר לשלטון בבבל, פיתח את העיר והפך אותה לממלכה אזורית חזקה. הבבלים שעבדו את ממלכת יהודה, ולאחר שמלכי יהודה התמרדו נגדם, כבשו את ירושלים והגלו את היהודים מארצם. בבל נכבשה בידי הפרסים בהנהגתו של כורש בשנת 539 לפנה"ס, ובכך בא הקץ על הממלכה הבבלית. העיר נחרבה ולא נבנתה מחדש עד היום.

הריסות העיר בבל כפי שנשקפו מארמונו של
סדאם חוסיין ב-2003 (Wikipedia)

סדר מועד | מסכת ערובין, דפים ע"ז-פ"ג
פרשת לך לך | ז' - י"ג בחשוון (25-31 לאוקטובר)

דף ע"ז: סולם הצורי וסולם המצרי

אם יש שתי חצרות, שקיר בגובה עשרה טפחים מפריד ביניהן - הן נחשבות לשני מקומות שונים, ואסור לסלט מהאחת לשניה בשבת. אבל אם יש משהו שממעט את גובהו של הקיר, אפשר להחשיב את שתי החצרות לחצר אחת ולעשות להן ערוב משותף, ואז מותר לסלט ביניהן. האם סולם שמונח ליד הקיר, נחשב ממעט את גובהו? אומרת המשנה שסולם המצרי אינו ממעט, ואילו סולם הצורי ממעט. בגמרא מסבירים את ההבדל ביניהם:

סולם הצורי הוא גדול וכבד, ולא מזיזים אותו בדרך כלל. לכן, אם הוא נמצא ליד הקיר זה נחשב שהוא נמצא שם בקביעות, והוא ממעט את גובה הקיר. לעומת זאת, **סולם המצרי הוא קטן וקל יותר**, ונוהגים להזיז אותו ממקום למקום. לכן גם אם הוא נמצא ליד הקיר, זה לא נחשב שהוא קבוע שם, והוא לא ממעט את גובה הקיר.

דף ע"ח: אילן בין שתי חצרות

בדף הקודם ראינו שאם קיר מפריד בין שתי חצרות, ויש סולם ליד הקיר, הסולם נחשב ממעט את גובה הקיר, ואפשר לעשות ערוב משותף לשתי החצרות. מה קורה אם במקום סולם, יש אילן ליד הקיר? מצד אחד, אפשר לטפס עליו כדי לעבור מעל הקיר, ואם כן אולי הוא נחשב כמו סולם. אבל מצד שני, חכמים אסרו לטפס על אילן בשבת, כדי שלא יתלשו ענפים או עלים. אז האם זה נחשב שהאילן ממעט את גובה הקיר, או לא? חכמים נחלקו בשאלה הזו, ולא הגיעו להכרעה ברורה.

דף ע"ט: האכלת הבהמה בשבת

בשבת רשאי בעל בהמה, להעמיד את בהמתו לפני עשבים, כדי שתתלוש אותם מהאדמה ותאכל אותם, אבל אסור לו להעמיד אותה ליד המתבן, בו יש תבן שהוא מוקצה, כדי שתאכל מהתבן. התלמוד מסביר כי חכמים חששו, שאם בעל הבהמה יעמוד עם בהמתו שתאכל מן התבן, הוא עלול להתכופף ולהזיז בעצמו קצת תבן מוקצה, והרי חכמים גזרו שאסור להזיז מוקצה בשבת. לעומת זאת, איסור תלישת עשבים בשבת הוא איסור מן התורה, שכולם יודעים אותו ויראים לעבור עליו, ולכן לא חששו חכמים שבעל הבהמה יתלוש עשבים בשבת.

★ | מן ההסטוריה

הצהרת כורש

בשנת 539 לפנה"ס כבש כורש מלך פרס את בבל, והביא את סופה של הממלכה הבבלית. בעקבות זאת פרסם הכרזה בה הוא מרשה ליהודים שבבבל לחזור לארצם ולבנות בה את בית המקדש. הכרזה זו הייתה חלק מהמדיניות שלו, בה הוא איפשר גם לעמים אחרים חופש דת. נוסח הצהרת כורש מופיע בספר עזרא, וכמו כן נמצא בהריסות העיר בבל גליל חימר שעליו כתובה ההכרזה באכדית. בעקבות הכרזת כורש עלו עשרות אלפי יהודים מבבל לארץ ישראל, כשהם לוקחים איתם את כלי המקדש שהחזיר להם כורש, חידשו את היישוב היהודי בארץ והחלו לבנות את בית המקדש השני. בשל מעשיו אלה זכה כורש לדברי שבח מפי הנביאים וחז"ל.

הגליל של כורש (Wikipedia, Mike Peel)

מתפללים

לפניכם אירוע שעורר דיון משפחתי סוער:

בפינת הרחוב יושב על הריצפה כבר כמה ימים מקבץ נדבות, אדם שבגדיו קרועים, שערותיו ארוכות, ומבגדיו עולה ריח לא נעים. דני בן ה-16 בא הביתה ואמר להוריו שהוא רוצה להזמין את האיש הזה מהרחוב אליהם הביתה לסעודת שבת הקרובה. הדבר עורר דיון משפחתי סוער.

מצד שני:

חלק מבני המשפחה טענו שאף אחד לא מכיר אותו, ולא מכניסים אנשים זרים הביתה. אפשר לתת לו כסף או אוכל בחוץ ובכל זאת לעזור לו, אך לא להכניס אותו הביתה ולהזמין אותו לסעודת שבת.

מצד אחד:

חלק מבני המשפחה טענו שזו אכן מצווה גדולה וחסד גדול להכניס אורחים, ודאי אם הם עניים, חוז ממש זכות ללכת בדרכו של אברהם אבינו שהיה מכניס אורחים.

א... מה?
ע'תכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפללתם' עליה אתם מוזמנים לשותף אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

חמד של מושג

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

גלות בבל

גלות בבל התרחשה בעקבות חורבן בית המקדש הראשון בידי נבוכדנאצר מלך בבל, שכבש את ממלכת יהודה וירושלים והוציא את רוב העם לגלות. הגלות נמשכה 52 שנה, שלאחריהן כבש כורש מלך פרס את מלכות בבל ונתן אישור ליהודים לחזור לארצם.

מי אני?

- ממנהיגי היהודים בימי שיבת ציון בתקופת בית שני.
- חבר בכנסת הגדולה - המוסד העליון של חכמי ישראל.
- אחראי על בניית חומת ירושלים.
- בכ" באלול, לאחר 52 ימי עבודה מאומצת, הושלמה בניית החומה.
- אמר לעם את המשפט הבא: "וְהָיוּ לָנוּ הַלֵּילָה מְשֻׁמֵּר וְהַיּוֹם מְלָאכָה".

מִלְכָּה לְעַלְמָא דְּבִי

44-5-C-
 1. מְשִׁיבֵי רוּחַ
 2. מְשִׁיבֵי רוּחַ
 3. מְשִׁיבֵי רוּחַ
 4. מְשִׁיבֵי רוּחַ
 5. מְשִׁיבֵי רוּחַ

A cartoon illustration of a young boy with brown hair, wearing a green t-shirt, blue pants, and a blue baseball cap. He is lying on his stomach on a light blue patterned surface, propped up on his elbows, and reading an open book. The background is a light blue wall with a white floral pattern.

426

510
הביניים
הראשונים

סדר מועד | מסכת ערובין, דפים ב' ב"ג

דף ב': הפמות הדרושה לערובי חצרות

כמה מזון צריך כדי לעשות ערובי חצרות ושינופי מבואות?

המשנה אומרת, כי כל אחד המשתתף בערוב, צריך לתת מזון בגודל של גרוגרת. גרוגרת היא תאנה יבשה. אם יש בחצר חמישה דירים, המזון שיאסף מכולם יהיה בשיעור חמש גרוגרות. אם יש בחצר שמונה עשרה דירים, יאספו מן השכנים מזון בשיעור שמונה עשר גרוגרות. ומה קורה בחצר שיש בה מאה דירים, האם צריך לאסוף מכל שכן מזון בשיעור גרוגרת?

הגמרא אומרת שאין צורך. כל אחד יכול לתת כמות מזון קטנה מגרוגרת, העיקר שהכמות שתאסף מכולם יחד תהיה בשיעור שמונה עשרה גרוגרות. הגמרא מסבירה, כי כמות מזון קטן חשובה, מפני שניתן לערוך בה שתי סעודות. לכן, אפילו בחצר שיש בה אלף בני אדם, כל שכן יתן כמות זעומה של מזון, ומן המזון שיאסף מכולם, יעשו ערוב חצרות.

דף ב"א: ערוב חצרות בשני חצאים של כיפר לחם

שיתוף מבואות ניתן לעשות בכל סוג של מזון, אולם ערוב חצרות ניתן לעשות בלחם בלבד. רבי יהושע אומר שצריך שהלחם שנותנים לערוב החצרות יהיה שלם. אי אפשר לתת חצי לחם לערוב החצרות. רבי יהושע מוסיף, כי אפילו אם אחד הדירים מבקש לתת לערוב החצרות שני חצאים של לחם, שהם בעצם כל החלקים של הלחם, אי אפשר, מפני שפעת הלחם כבר אינו שלם.

דף ב"ב: ערוב תחומין לדבר מצוה

הרוצה לצאת מתחום שבת, יעשה "ערוב תחומין". מן המשנה לומדים, כי ערוב תחומין עושים רק כאשר זקוקים לצאת מן העיר לצורך דבר מצוה.

מה נחשב "דבר מצוה"? המשנה נותנת שתי דוגמאות ל"דבר מצוה". א. ניהום אבלים. הרוצה לצאת מחוץ לעיר כדי לנהם אדם אכל, שאחד הקרובים שלו נפטר.

ב. השתתפות בסעודת מצוה. הרוצה לצאת מחוץ לעיר כדי להשתתף בסעודת מצוה.

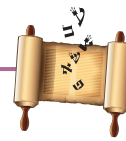
דף ב"ג: הפרשת חלה

מה היא הפרשת חלה? התורה מצוה, כי כאשר לשים בצק, צריך להפריש חלק מן הבצק ולתת אותו לכהן. החלק שנותנים לכהן נקרא "חלה".

האם מכל בצק צריך להפריש חלה?

מן הפסוק "עשירית האיפה" דרשו חכמים, כי רק אם הבצק בכמות "עשירית האיפה", צריך להפריש ממנו חלה. אם כמות הבצק פחותה מעשירית האיפה, אין צורך להפריש ממנו חלה.

כמה קילו קמח זה "עשירית האיפה"? נהגים שמבצק שנעשה מקילו קמח ומאתים גרם מפרשים חלה.

דבר תורה

ברית בין הבתרים, המופיעה בפרשתנו, מעלה תמיהה על הדרך בה נכרתה ברית זו כמו בריתות אחרות בתקופת התנ"ך ובימינו. הקב"ה מבקש מאברהם שיבחר (יחלק לשניים) בהמות ועופות, ויעבור ביניהם, וכך תיכרת הברית. כמו בזו, כך גם בבריתות אחרות נהוג לקיים מנהג של חיתוך או הסרת חלק. בברית המילה נכרתת הערלה, וכששני צדדים כורתים ברית דמים הם חותכים את עורם ומדביקים דמם זה בזה.

מדוע, אפוא, בריתות נעשות דווקא בדרך של חילוק וכריתה? ברית עניינה חיבור עמוק ותמידי שאינו תלוי בכלום. הברית מסמלת שגם במצבים הקשים, שנראה כי יש ריחוק ופירוד - גם אז הצדדים קשורים ומחוזרים זה לזה. על כן, נעשות הבריתות דווקא ע"י כריתה וחילוק, הן באות לסמל שגם אם תגיע מציאות של ריחוק או פירוד - עדיין תשמור הברית על החיבור התמידי שלעולם לא ייפסק.

חידה!

השלימו את המילים הבאות, המסיימות בצורה דומה:

1. נערה גדולה - וגרת

2. תאנה מיובשת - וגרת

3. חיה קטנה מכרסמת - וגרת

4. ההפך מפותחת - וגרת

5. אוזרת את מותניה - וגרת

(מלאו 'מלאו' 'מלאו' 'מלאו' 'מלאו' 'מלאו')

שאלות השבוע

- מדוע יש מקרים בהם מחמירים באיסור דרבנן יותר מבאיסור תורה?
- האם אפשר להשתמש בתפוזים לשיתוף מבואות, או לערוב חצרות?
- האם מותר לעשות ערוב תחומין כדי להשתתף בברית מילה?

בין הפותרים נסנה תיער הגולה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עולן עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il בפיקוח רואה חשבון יש לציין את מס' העולן עליו אתם עונים.

